

Module Veiliger Verkeersgedrag

Inleiding

Modulaire opbouw GWP

Het Astense GWP kent een flexibele, modulaire opbouw. Het beleidsplan bestaat uit een kop met de verkeersvisie, een middendeel met uitwerking van de onderdelen van het beleid en een staart met integraal beleid en een maatregelenpakket.

De visie in de kop zet in op duurzame mobiliteit, behoudt van het groene karakter van de gemeente en een duidelijke wegenstructuur. Uitwerking vindt plaats in losse modules, die eenvoudig geactualiseerd kunnen worden. Ook is het op deze manier eenvoudig om modules toe te voegen.

Veiliger Verkeersgedrag

Het thema Veiliger Verkeersgedrag heeft in de verkeersvisie van het GWP een hoge prioriteit gekregen. Uitgangspunt is om het bestaande beleid te actualiseren. Dit heeft geleid tot een module waarin een grotere rol is weggelegd is voor verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding.

Huidige situatie

Kansen voor veiliger verkeersgedrag

De evaluatie van het GWP laat zien dat er in de gemeente Asten nu vooral kansen liggen voor veiliger verkeersgedrag en mensgerichte acties en maatregelen. De belangrijkste verkeersonveilige plaatsen zijn aangepakt met infrastructurele maatregelen. Een groot aspect bij het ontstaan van ongevallen is het menselijk handelen. Een focus op veiliger verkeersgedrag kan een goede bijdrage leveren aan de verdere verbetering van de verkeersveiligheid.

Permanente VerkeersEducatie (PVE)

Permanente VerkeersEducatie is de rode draad voor veiliger verkeersgedrag. Dat betekent dat doelgroepen van alle leeftijden moeten worden benaderd. Dus niet alleen de schoolgaande kinderen op de basisscholen en het Varendonck College. Er moet aandacht zijn voor verkeersveiligheid van peuter tot oudere.

Bij de evaluatie van het GWP is objectief in beeld gebracht welke leeftijdsgroepen met welke vervoerwijze vooral betrokken zijn bij ongevallen in de gemeente. De volgende doelgroepen zijn opvallend:

- fietsers en voetgangers van 12-15 jaar
- fietsers en voetgangers van 50-60 jaar
- jongeren tot en met 24 jaar op de bromfiets
- motorrijders van 40-50 jaar
- personenautobestuurders, van 18 tot 60 jaar, met nadruk op jongere automobilisten

De evaluatie benoemt ook de doelgroep vrachtwagenbestuurders als opvallend. Deze vallen buiten de scope van deze module, omdat hiervan 60% ongevallen op de A67 betreft. Die doelgroep ligt buiten de invloedssfeer van de gemeente Asten. Over ongevallen die niet op het eigen wegennet hebben plaats gevonden, geeft de gemeente een signaal af.

De evaluatie illustreert het belang om *alle* doelgroepen op te zoeken en energie te steken in de verbetering van hun verkeersgedrag. Dit is overigens niet een uniek gegeven voor de gemeente Asten. Het is een landelijke ontwikkeling dat de meeste gemeenten opschuiven in hun beleid.

Ambtelijke coördinatie

De gemeente Asten heeft zich afgelopen tien tot vijftien jaar expliciet ingespannen om werk te maken van verkeerseducatie, met name op scholen. Met succes! Geconstateerd wordt nu dat de continuïteit in die ambtelijke inzet en coördinatie afgelopen jaren ontbreekt, om verklaarbare redenen overigens.

Verkeerseducatie basisscholen

Alle basisscholen in de gemeente zijn actief met verkeerseducatie en een veilige schoolomgeving. De ene school wat intensiever dan de andere school. Zij hebben allemaal het Brabants VerkeersveiligheidsLabel (BVL). Dat label borgt de planmatige opzet en uitvoering van verkeerseducatie. Zo overleggen de scholen verschillende keren per jaar, onder regie van WVN. Zij delen ervaringen, stemmen activiteiten af en zoeken samenwerking.

De rol van de gemeente is beperkt en betreft een faciliterende rol op afstand. De gemeente stelt geld beschikbaar. Zo is er een jaarlijks budget voor basisscholen van ongeveer € 12.500,-. Die middelen ontving de gemeente op haar beurt van het SRE. Vanaf 2015 worden deze middelen ontvangen van de provincie Noord-Brabant.

Varendonck College

Ook het Varendonck College besteedt aandacht aan verkeersveiligheid, al een ruim aantal jaren. De school kent een verkeerscoördinator en in de leerjaren 1, 2 en 3 worden verkeerslessen gegeven. Dit is per leerjaar één onderdeel uit het bredere programma Totally Traffic dat onder andere in Noord-Brabant door middelbare scholen wordt gebruikt. In 2015 besteedt men aandacht aan schoolthuisroute, rijden in groepen en de fietsverlichtingscampagne. De gemeente ondersteunt de activiteiten jaarlijks met een financiële bijdrage, afgelopen jaren ongeveer € 1.500,-

Actieve rol VVN Asten-Heusden-Ommel

Voor scholieren en voor andere doelgroepen heeft de lokale afdeling van VVN een centrale rol. Zij organiseert activiteiten die een veiliger verkeersgedrag bevorderen. Dat doen zij soms alleen, maar vooral ook samen met anderen: basisscholen, Varendonck College, ONIS, sportverenigingen en politie. De gemeente faciliteert deze activiteiten met een financiële bijdrage die varieert van € 14.000,- in 2009 tot € 7.000,- in 2014. De hoogte van de bijdragen is afhankelijk van de hoogte van de BLV-subsidie die de gemeente ontvangt.

Activiteiten concentreren zich op de doelgroepen scholieren en ouders:

- Scootmobielcursus, BROEM, e-bike-training, Oppoetsen en bijtanken
- Fietsverlichtingsactie, Dode-hoek-project
- Verkeersexamen, Verkeersfee en Verkeersplein
- Caravancontrole en afstemming met Deurne en politie

Landelijke campagnes

Verder draait de gemeente Asten actief mee met de landelijke verkeerscampagnes. Dit kunnen naast verkeersveiligheidscampagnes ook acties zijn die mensen verleiden van alternatieven voor de auto gebruik te maken. Fietsen bijvoorbeeld, is gezond en duurzaam. Hier zijn ook campagnes voor beschikbaar. Het gaat dus om communicatie over en stimuleren van het beleid van de gemeente.

Verkeerswerkgroep

De gemeente werkt samen met een verkeerswerkgroep. Doel van de verkeerswerkgroep is het signaleren en oplossen van verkeersknelpunten op het Astense wegennet. In deze verkeerswerkgroep zijn VVN, politie, brandweer, wegbeheerder, VAC-PAT en de dorpsraden vertegenwoordigd. Jaarlijks wordt een budget van € 20.000,- ter beschikking gesteld. Door de jaren heen zijn diverse infrastructurele maatregelen doorgevoerd.

Praktische invulling en maatregelen is bespreekbaar. Zo is er voorgesteld om bijvoorbeeld lichtgevende armbanden of reflecterende vestjes beschikbaar te stellen aan de mensen die langs de Ommelseweg lopen en slecht zichtbaar zijn.

Tweede praktisch voorbeeld is communicatie over het parkeergedrag bij het postkantoor, waar veel foutief en op de stoep geparkeerd wordt.

Beleidskeuzes

Uitbreiden Permanente VerkeersEducatie

Blijvend en meer inzetten op veiliger verkeersgedrag is de primaire beleidskeuze. Het is noodzakelijk om, naast aandacht voor scholen, ook de andere doelgroepen te betrekken bij verkeerseducatie. Dat kan het best worden ingevuld door vasthouden en verbreden van permanente verkeerseducatie (PVE): meer aandacht en energie voor alle doelgroepen, in alle leeftijden. De gemeente zet hierop in, door partners te initiëren projecten voor de nog ontbrekende doelgroepen op te starten. Campagnes worden breed ingezet, iedere campagne die een bijdrage levert aan het verkeersbeleid kan hierop aansluiten, vanuit de landelijke campagnes.

Faciliterende rol gemeente

De rol van de gemeente bij permanente verkeerseducatie is anders dan de rol bij infrastructurele maatregelen. De gemeente is dan natuurlijk wegbeheerder. Bij het veiliger maken van gedrag heeft de gemeente een faciliterende rol en moet de samenwerking opzoeken. Andere partijen moeten de uitvoerende rol op zich blijven nemen en zo mogelijk uitbreiden. De rol die de basisscholen, het Varendonck College en vooral VVN hebben genomen is daar op dit moment een voorbeeld van. Die partners in verkeersveiligheid hebben het initiatief, de gemeente faciliteert. Voorwaarde is dat de gemeente een vaste ambtelijke contactpersoon heeft.

Onderdeel van die faciliterende rol is de afstemming van acties op de landelijke en regionale campagnecalender. Aansluiten op landelijke thema's en campagnes maken het effect van acties groter. De ervaring leert dat het "meeliften" met bovenlokale activiteiten beter is. De gemeente is hier actief bij betrokken.

Stimulerende rol gemeente: VVN en maatschappelijke partners

Naast de acties voor de scholieren en ouderen is de inzet op veiliger verkeersgedrag beperkt. Van permanente verkeerseducatie is onvoldoende sprake. Om ook voor andere doelgroepen acties en projecten te realiseren, zijn partners zoals VVN noodzakelijk. Die partners hebben een sleutelrol in het initiëren, plannen en uitvoeren van projecten. Het is denkbaar, gezien haar doelstelling en huidige rol, dat VVN leidend is in het opstellen van een jaarlijks programma, een activiteitenkalender.

Samenwerking met bestaande organisaties en belangenvertegenwoordigers naast VVN biedt kansen. Denk aan ZLTO (fietzers en landbouwverkeer), sportverenigingen (fietzers), dorps- of wijkraad (automobilisten), KBO (Ouderen) en zo verder. Bij het ontwikkelen van dat netwerk van betrokken organisaties ligt er een rol voor de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Zij kan partijen stimuleren ook een actieve bijdrage te gaan leveren.

Volop mogelijkheden voor uitvoering

Verkeerseducatie voor verschillende doelgroepen is geen volledig nieuwe ontwikkeling. Dat betekent dat er in Nederland en in Noord-Brabant volop voorbeelden zijn die zich in de praktijk hebben bewezen. Kijkend naar de Astense situatie en de praktijkvoorbeelden is een principe-pakket opgesteld voor de permanente verkeerseducatie. Dat kan een basis zijn voor de uitwerking en verdere invulling daarvan, samen met andere partners. De afkorting SBV in de tabel staat voor Stichting Bevordering Verkeerseducatie.

Doelgroep	Actie, project	Initiatief
0-3 jaar	JONGleren in het verkeer (VWN)	VWN, peutelspeelzaal, kinderdagverblijf
4-12 jaar, basisschool	Streetwise (ANWB-lesprogramma) Let's go (ANWB-lesprogramma) 100+ kleine en grote acties via BVL.nl	Scholen Scholen Scholen
12-18 jaar, jeugd	Totally Traffic VOMOL (landbouw-fiets) Theater Zeven Sloten Demonstratie stopafstanden (SBV)	Varendonck College ZLTO/Cumela Nader te bepalen VWN
19-24 jaar, jongeren	Veiligrijden.nl (VWN) Projecten van TeamAlert Streettalk (ROV-Limburg)	Werkgevers, vervoerbedrijven Voetbal-/Sportvereniging VWN, ONIS, jongerenwerk
25-60 jaar, volwassenen	Veiligrijden.nl (VWN) Slipcursus Rijvaardigheidstraining auto Vaardigheidstraining motor (ANWB) Landelijke campagnes	Werkgevers, vervoerbedrijven Nader te bepalen/rijscholen Nader te bepalen/rijscholen Nader te bepalen/rijscholen Gemeente en VWN
61- 70 jaar, oudere volwassenen	e-bike-dag Bijtanken en Oppoetsen (SBV)	KBO's/VWN/Fietsersbond/TWC KBO's/VWN
70+ jaar, ouderen	BROEM Scootmobieltraining	KBO's/VWN VWN

tabel 1: doorkijk principepakket permanente verkeerseducatie Asten

In de module voetgangers en schoolomgevingen is al specifiek aandacht besteed aan schoolroutes voor basisscholen. Voor het Varendonck college komt dit terug in de module fiets.

Handhaving

Het handhaven van verkeersregels is onlosmakelijk verbonden met beter verkeersgedrag. Op onderdelen is het zelfs noodzakelijk. Maar de inzet van de gemeente Asten voor verkeersveiliger gedrag mag niet afhankelijk zijn van die handhaving. Daarvoor is de gemeente te sterk afhankelijk van de mogelijkheden van de politie. Bekend is dat die beperkt zijn, omdat er vanuit andere belangen een beroep op de politiecapaciteit wordt gedaan. De gemeente moet met haar partners een weg kiezen die niet afhankelijk is van handhaving.

Afstemming tussen gemeente en politie binnen de bestaande overlegstructuur blijft wel nodig, om zo de kansen die er zijn vanuit handhaving de educatieactiviteiten te versterken. Aansluiting op de lokale en bovenlokale acties en campagnes is het belangrijkste doel.

Monitoring

Aansluiting vinden bij de verkeersproblemen van doelgroepen is de basis voor succesvolle verkeerseducatie. Feitelijk is dat niet anders dan een vorm van marketing. Daarom is het wenselijk de informatie over die verkeersproblemen en educatiebehoefte gestructureerd te verzamelen.

Dit kan door tweejaarlijks een inventarisatie te doen, als volgt:

- analyse ongevalsgegevens
- analyse telprogramma verkeersgegevens
- analyse klachten en meldingen
- aansluiting op realiseerbare projecten, via input van verkeersveiligheidspartners

De gemeente neemt het initiatief om de informatie te verzamelen, als basis voor de afstemming met de verkeersveiligheidspartners. Die vormt de basis voor de accenten in het educatieprogramma voor de komende twee jaren.

Verkeerswerkgroep

Het is wenselijk om de jaarlijkse bijdrage van € 20.000,- aan de verkeerswerkgroep te handhaven en deze in te zetten voor knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid. Naast het signaleren en oplossen van problemen in de infrastructuur richt de verkeerswerkgroep zich ook op signaleren en toetsen van subjectieve verkeersonveiligheid. De verkeerswerkgroep zet zich verder ook in voor maatregelen in het kader van gedragsbeïnvloeding.

Een aantal voorbeelden is benoemd en kan na vaststelling van het GWP uitwerking krijgen.

Beleidskeuzes samengevat

Binnen dit thema zijn de volgende beleidskeuzes geformuleerd:

- bestuurlijke prioriteit voor Veiliger Verkeersgedrag
- inzetten op uitbreiding permanente verkeerseducatie voor alle doelgroepen
- rolverdeling:
 - faciliterende én stimulerende rol van de gemeente, met vaste ambtelijke contactpersoon
 - versterken inzet scholen voor verkeerseducatie
 - inzet op uitbreiding van de activiteiten van de lokale afdeling WVN Asten
 - planmatig uitbreiden netwerk met andere maatschappelijke partners verkeersveilig gedrag
- afstemming met politie over aansluiting handhaving op educatieprogramma's
- uitvoeren van een tweejaarlijkse monitoring